

Предмет: Саха тыла.

Кылааһа: 3.

Учуутал: Сергеева А.Н.

Оскуола: Егоров П.С. аатынан Акана орто оскуолата.

Уруок темата: Даҕааһын аат . (инники барбыты хатылааһын, чингэтии).

Уруок көрүнэ: чингэтэр уруок.

Учуутал сыала: үөрэх дэгиттэр дьайыыларын сайдытыгар усулуобуйа олохтооһун.

Үөрэх биридимиятын сыала: инники уруокка барбыты хатылааһын, чингэтии.

Үөрэх дэгиттэр дьайыыллара:

(Личностные) Ытык өйдөбүллэри ингэрии: төрөөбүт тылы сайыннарыы.

(Регулятивные) Бэйэни салайынар-дьаһанар сатабыл: тылы сайыннараар сыалы-соругу таба туруорунар, сатаан былаанныыр, туох-ханнык түмүккэ кэлиэхтээҕин быһа холоон билэр.

(Коммуникативные) Бодоруһар сатабыл: дьону кытта бииргэ алтыһан үөрэнэр, үлэлиир араас ньыманы баһылыыр, бэйэ санаатын толору этэр.

(Познавательные) Билэр – көрөр сатабыл: үлэ сыалын-соругун таба туруорунуу.

	Этаптар.	Сорудах	Учуутал дьярыга	Үөрэнээччи дьярыга	Бир.
1	Тэрээһин чааһа		<p>Үтүө күнүнэн! Мин аатым Альбина Николаевна... Бүгүн биһиэхэ төрөөбүт тыл уруога, биһиэхэ ыалдьыттар кэллилэр. Чэйин эрэ, бэйэ-бэйэбитигэр мичээрдэ бэлэхтэһиэххэин уонна ыалдьыттарбытын кытта эбэрдэлэһиэхэин.</p>	<p>Үтүө күнүнэн! (Эбэрдэлэһии).</p>	2
	Ситиһии төрүөтүн олохтооһун.		<p>Оболоор, биһиги уруокка хайдах олорон үлэлээтэхпитинэ билиибит хангай?...Маладьыастар! Ол эбэтэр, саха буоларбыт быһыытынан төрөөбүт тыл уруоктарыгар сахалыы сатаан сангарарга-инэрэргэ үөрэниэхтээхпит. Саха буоларбытынан кизн туттуохтаахпыт!</p>	<p>Санаа үллэстии.(Оболор эппиэттэрэ).</p>	2
2	Үөрэнэр соругу туруоруу.	Бөлөбүнэн үлэни тэрийии, карточкаларынан үлэ.	-Бүгүн биһиги 4 бөлөххө араһан үлэлиэхпит. Бөлөбүнэн үлэлииргэ тугу тутуһабытый? Оболоор, хайдах үлэлээтэхпитинэ үлэбит түмүктээх буолуой?(иллээх – эйэлээх сыһыаны олохтоон, көмөлөсүһэн үлэлиирбит ордуга буолуо.)	<p>Оболор эппиэттэрэ.... Карточканы үлэлиллэр.</p>	2
3	Бөлөбүнэн үлэ көмөтүнэн туруоруллубут сыалы быһаарыы, толкуйга киллэрии.		- Мин билигин эһиэхэ карточкалары түнэтэлиэм, бу карточкаларга тиэкистэн быһа тардыылар бэриллибиттэр, манна ханнык тыллар көппүттэрий, ону эһиги ситэрэн биэриэхтээххит.	<p>Оболор карточканы үлэлиллэр.</p>	7

	Тылы кытта үлэ, тылдыт көмөтүнэн.		Ол иннинэ хараардыллыбыт тыллары быһаарыыларын көрүөххэ, оччоҕо айымныы ис хоһоонун өйдүүргүтүгэр чэпчэки буолуоҕа.		
4	Бөлөбүнэн үлэ.		Чэ, эрэ, бары көхтөөхтүк үлэлиибит. Бөлөбүнэн үлэлиирбитигэр бэйэ- бэйэбитин кытта сүбэлэһэн үлэлиибит диэтибит дии. Ол аата бүгүнгү уруокка биһиги ханнык сана чааһын кытта үлэлиир эбиппитий? Биһиги бүгүн инники уруоктарга даҕааһын аат туһунан ылбыт билиигитин чингэтиэхтээхпит.	Даҕааһын аат.	
			Дьэ, билигин хас биирдии бөлөхтөн биирдии оҕо тахсан тиэкиспитин ааҕан иһитиннэриэхпит. Эһиги санаабытыгар ханнык бөлөх тиэкиһин тыла-өһө сөпкө аттарыллыбытый? (тохтобул) Тоҕо иннэ дии санаатыгыт? Бу тиэкис эһиги санаабытыгар ханнык айымныыттан ылыллыбытый? Бу айымныы жанра тугуй? Остуоруйа буоларын эһиги туохтан биллибит? Ким эмит аахпыта дуо бу остуоруйаны? Оҕолоор, бары олус көхтөөхтүк кытыбыккытыгар махтал буоллун! Сылайдыгыт дуо оҕолоор, билигин кыракий сыннаан.	Бөлөх аайыттан биирдии оҕо тахсан тиэкиһи ааҕар. Оҕолор эппиэттэрэ., санаа атастаһыта. Былыр, үһү диэн тыллартан.	5

5	Сынньалан.		Физминутка. (саха буоларбыт быһыытынан норуот ырыаларыгар олобуран ытытлар, бары бииргэ ыллыахайын.		2
6	Ылбыт билиилэрин чинэтии.	<p>Тэтэрээккэ үлэ. чыыһыланы суруйуу, суруйар кэмгэ олоруу быраабылатын тутуһуу.</p> <ul style="list-style-type: none"> - Дабааһын аат аат тылы кытта ситимнэһитин тэтэрээккэ суруйуу- улахан киһи, ... - Утарыта суолталаах дабааһын ааттары суруйуу,..улахан –кыра,... - Маарыннаһар суолталаах дабааһын ааттар – улахан – бөдөн, аарыма, ... - Биир дабааһын аат биир эрэ аат тылы кытта ситимнэхэр дуо? - Аны ити булбут дабааһын ааттарбыт предмет тугун көрдөрөллөрүй? улахан – кээмэйи, ... - хаачыстыбаны... - быһыыны... - өнү... 	<p>Ол аата оҕолоор, дабааһын аат этиигэ туох оруолу толорор эбитий? Биһиги күннээҕи олохпутугар да дабааһына суох сатаныхпыт этэ дуо?</p> <p>Аны билигин маннык сорудах: дабааһын ааттарбытын буллубут, бэриллибит тиэкистэн дабааһын аат аат тылы кытта ситимнэһитин хайа бөлөх саамай түргэнник булуой?</p> <p>Ити ыйыллыбыт дабааһын ааттарбыт утарыта суолталаах дабааһын ааты ким булуой?</p> <p>Аны өссө дабааһын ааппыт ханнык суолтаҕа туттуллар этэй? (маарыннаһар).</p> <p>Биир дабааһын аат биир эрэ аат тылы кытта ситимнэхэр дуо? Саамай сөп дабааһын аат хас да аат тылы быһаарыан сөп эбит.</p> <p>Дьэ, онтон биһиги тугу өссө билиэхтээхпитий?</p> <p>Улахан диэн дабааһын аат предмет тугун көрдөрөрүй? Маладьыастар!</p> <p>Биһиги төрөөбүт төрүт тылбыт сүөгэйэ-сүмэтэ дабааһын аакка көстөрүн өссө төгүл дакаастаатыбыт.</p>	<p>Оҕолор эппиэттэрэ.</p> <ul style="list-style-type: none"> -Дабааһын аат аат тылы кытта ситимнэһитэ- улахан киһи,... - Д/а утарыта суолталаах – улахан – кыра,... - Д/а маарыннаһар суолталаах – улахан – сүдү, аарыма... - Биир д/а хас да аат тылы кытта ситимнэһитэ- улахан киһи, улахан дьэ, улахан оҕо.... Бу д/а предмет кээмэйин (улахан), быһыытын – майгытын(кыһырымтаҕай), хаачыстыбатын (куһаҕан) быһаараллар. 	15

		Оџолорго тургутук – тест карточкаларын түнэтэбин, үлэни бөлөбүнэн хардарыта бэрэбиэркэлэһэллэр.	Билигин даџаанын аат туһунан билиибитин тургутан көрүөхэйин. Бары бөлөбүнэн сүбэлэһэн толоробут.	Карточкаларынан үлэ. Бөлөбүнэн бэрэбиэркэлэһии.	4
7	Түмүктүүр этап.	- Тимофей Сметанин туһунан иһитиннэрии. (презентация) Остуоруйа тиэкиһин иһитиннэрии.	Бу бүгүңнү урукпутугар биһиги оџо-аймах сөбүлээн ааџар буюун – суруйааччы Тимофей Егорович Сметанин «Күөрэгэй» остуоруйатыттан быһа тардыыларын кытта үлэлэтибит. Билигин болџойон олон истиэхэйин. Бэйэбит тиэкистэрбитин ааптар тиэкиһин кытта тэннэн көрүөхэйин. Ким бу остуоруйаны аахпатах өссө ситэри ааџааххытын баџардыгыт дуо?		2
8	Сыаналаны. Дьибэ соруудах.	Манан бүгүңнү урукпут түмүктэнэр. Урукка көхтөөхтүк кыттыбыккыт иһин сахалы сайаџас тылынан махтал буоллун! Уонна бу бүгүңнү урукка ылбыт билиигитин өссө чингэтэн, үөрэх –билии аартыгынан эрчимнээхтик айаннаан диэн туран, бэйэм кыракый сэмэй бэлэхтэрбин туттарарбын көңүллээн.	Оџолоор, бүгүңнү уруогу астынныгыт дуо? Бэйэбит үлэбитин хайдах сыаналыа этигитий? Тугу ордук сөбүлээтигит?	Санаа атастаһыы, сыаналаны.	2 2